

Valeriu Moldoveanu

Knjižnica Romunske akademije znanosti, ki je največja in najbogatejša romunska knjižnica, je bila ustanovljena že pred dobrimi sto leti. Ta knjižnica je hkrati romunska *nacionalna biblioteka* in ima najpopolnejšo zbirko (približno 90 %) vseh romunskih tiskov od najstarejših časov do današnjega dne. Vsi njeni fondi presegajo število 7 milijonov enot, tu pa so vštetí poleg knjig in periodičnih publikacij tudi rokopisi, listine, grafični listi v raznih tehnikah, fotografije, zemljevidi, atlanti, muzikalije, gramofonske plošče, numizmatično gradivo, grbi, pošne znamke itd. Knjižnica zbira sistematično vse gradivo iz Romunije in tujine, katerega avtorji so Romuni ali ki zadeva Romunijo in romunsko ljudstvo. Kot knjižnica Romunske akademije pa ima ta ustanova tudi značaj *splošne znanstvene knjižnice*, katere gradivo je zbrano in organizirano na ta način, da daje potrebno delovno orodje za znanstveno in raziskovalno dejavnost Romunske akademije same in vseh drugih akademij (za družbene in politične vede, za medicinske vede, za poljedelske vede). Knjižnica je tudi *nacionalni center za dokumentacijo in publikacije* s področja romunske zgodovine, znanosti in kulture, ter ima pomembno vlogo pri urejanju in izdajanju reprezentativnih zgodovinskih, jezikoslovnih in literarnih del. Je tudi največja romunska *javna znanstvena knjižnica*, ki je na voljo vsem raziskovalcem, profesorjem itd.; *nacionalni bibliografski center*, ki obdeluje in izdaja velike retrospektivne bibliografije, osnovne strokovne bibliografije z raznih področij znanosti itd.; *depozitna knjižnica za romunski dolžnostni izvod*; *depozitna knjižnica za publikacije Združenih narodov in UNESCO*; *nacionalni center republiških centralnih katalogov*; *nacionalni center za zamenjavo publikacij* Romunske akademije z akademijami in drugimi znanstvenimi ustanovami tujih dežel itd.

Knjižnica Romunske akademije je bila ustanovljena leta 1867 kot knjižnica »Romunskega akademskega društva«, ki se je v tistih časih, ko so živeli Romuni razdeljeni pod oblastjo raznih tujih držav, borilo za politične in kulturne pravice svojega ljudstva. Njen razvoj v moderno knjižnico se je začel leta 1879, ko se je Romunsko akademsko društvo preimenovalo v Romunsko akademijo in ko je bil imenovan za »bibliotekarja Akademije« Ioan Bianu, ki je vodil knjižnico celih 50 let.

V svojem dolgem razvoju je knjižnica doživela seveda dosti sprememb v strukturi in organizaciji. Danes ji načeluje generalni direktor, ki mu pomagajo direktorji posameznih strokovnih področij, in ima naslednje oddelke: I. nabava publikacij in gradiva posebnih zbirk; II. obdelava fondov in urejanje katalogov; III. posebne zbirke: rokopisi, listine, redke knjige, zemljevidi in atlanti, grafike, muzikalije, mikrofili, numizmatično gradivo; IV. uporaba in hramba gradiva; V. bibliografija. Razen strokovnih bibliotekarskih oddelkov ima knjižnica tudi posebno

upravno službo in razne tehnične službe (knjigovoznico, restavratorsko delavnico, tiskarno, fotografski atelje itd.).

Knjižnica Romunske akademije ima naslednje funkcije in dolžnosti:

— skrb za nabavo gradiva, ki je potrebno za uspešno znanstveno raziskovalno delo v vseh znanstvenih ustanovah Akademije;

— nabava, hramba, obdelava in razvoj nacionalnega fonda publikacij in posebnih zbirk, ki naj bodo zrcalo duhovnega ustvarjanja in materialne produkcije družbe v teku raznih stopenj družbenozgodovinskega razvoja Romunije;

— publiciranje nacionalne retrospektivne bibliografije in specialnih bibliografij, ki so potrebne za razvoj preučevanja in raziskovanja romunske znanosti in kulture;

— organiziranje raziskav o teoriji in praksi na polju bibliologije in informatike;

— skrb za šolanje novih strokovnih kadrov ter raziskovalcev na področju bibliografije; skrb za nadaljnje strokovno izobraževanje teh kadrov s pomočjo strokovnih tečajev, študijskih krožkov in izmenjave izkušenj med domačimi in tujimi znanstvenimi knjižnicami, tako za lastno osebje kot tudi za osebje celotnega omrežja romunskih akademjskih knjižnic;

— zamenjava publikacij s tujimi akademijami, knjižnicami in znanstvenimi ustanovami; koordiniranje zamenjave drugih akademjskih knjižnic;

— povezava z domačimi in tujimi znanstvenimi ustanovami; organiziranje predavanj, znanstvenih zasedanj, kolokvijev, sestankov, izmenjave informacij, izsledkov itd.;

— metodološko vodstvo, koordinacija in kontrola omrežja akademjskih knjižnic: preko 40 specialnih knjižnic inštitutov in raziskovalnih centrov v Bukarešti, 2 knjižnici pri podružnicah Jassy in Cluj, 3 knjižnice pri znanstvenoraziskovalnih bazah Timișoara, Tg. Mureș in Craiova.

— — —

V skladu z odločbo Akademije iz leta 1894 naj bi se znanstvena dejavnost njene knjižnice začela s splošno bibliografijo romunske kulture. Ioan Bianu, ki so mu zaupali uredništvo te bibliografije, je že 1895 predložil načrt, v katerem je poudaril, da je treba »romunsko bibliografijo v skladu z zgodovinskim razvojem naše kulture razdeliti na tri vrste publikacij: a) stare knjige od 1508 do 1830; b) moderne knjige od 1831 dalje; c) tuje knjige, ki zadevajo Romune«. Priporočil je tudi izdelavo bibliografije romunskih periodičnih publikacij, analitične bibliografije člankov v teh publikacijah in opisnih katalogov posebnih zbirk rokopisov in zgodovinskih dokumentov.

Načrt, ki ga je zasnoval Ioan Bianu leta 1895, je podlaga za številne bibliografske repertorije, na katerih so delali cela desetletja ali pa delajo še danes.

Če si ogledamo najprej *Bibliografijo romunske knjige*, je položaj takšen:

Bibliografia românească veche (Starejša romunska bibliografija) 1508—1830, pri kateri so sodelovali Ioan Bianu, Nerva Hodoș in Dan Simonescu, obsega štiri zvezke in je izhajala takole: zv. I (1508—1716) leta 1903; zv. II (1716—1808) leta 1910; zv. III (1809—1830) leta 1912; zv. IV (dodatki in popravki) leta 1944.

To delo obsega podroben opis publikacij in reproducira *in extenso* vsa posvetila, predgovore in epiloge. Reproducirane so tudi naslovne strani, pomembne strani besedila in značilne ilustracije. Po tehnični plati in znanstveni vrednosti lahko primerjamo to bibliografijo z najpomembnejšimi tujimi publikacijami te vrste, na primer z deli Emila Picota ali Emila Legranda.

Zdaj je v delu *Bibliografia cărții românești moderne* (Bibliografija romunskih modernih knjig) 1831—1918, ki jo prav zdaj pripravljajo za tisk (najprej jo nameravajo razmnožiti in šele potem natisniti). V teku so tudi pripravljajna dela za *Bibliografia cărții românești contemporane* (Bibliografija romunskih sodobnih knjig) 1919—1944, 1944—...

Od bibliografij, posvečenih periodičnemu tisku, so že izdali *Publicatiunile periodice românești, ziare și reviste* (Romunske periodične publikacije, časniki in časopisi), bibliografski opis Nerva Hodoș in Al.-Sadi Ionescu, uvod Ioan Bianu, v dveh zvezkih: zv. I, 1820—1906, je izšel leta 1913, zv. II, 1907—1918, z *Dodatkom* k zv. I (Addenda et corrigenda) pa leta 1970. Razen kompletnih bibliografskih podatkov iz prve številke vsake publikacije navaja opis tudi vse poznejše spremembe, včasih pa tudi uvodni program iz prve številke. Ta bibliografija je dragocen vodnik po romunskem periodičnem tisku, ki ga s pridom uporabljajo vsi raziskovalci romunske preteklosti. Zdaj je v delu tretji zvezek te bibliografije za leta 1919—1925.

Od analitične bibliografije člankov — *Bibliografia analitică a periodicelor românești* — sta izšla dva zvezka: zv. I, 1790—1850 (v treh delih) so sestavili Ioan Lupu, Nestor Camariano in Ovidiu Papadima ter je izšel v letih 1966—1968, zv. II, 1851—1858 (v treh delih) pa v letih 1969—1971. Zdaj pripravljajo v sodelovanju z Inštitutom za zgodovinske raziskave »N. Iorga« in z Akademijo za družbene in politične vede zvezek III, ki bo obsegal članke iz razdobja 1859—1865.

Ta bibliografija, ki je urejena po sistemu univerzalne decimalne klasifikacije, vsebuje bibliografske opise vseh člankov in razprav ter skoraj vseh krajših informacij in novic s področja politike, gospodarstva in kulture, objavljenih v romunskih časnikih in časopisih.

Pri izdelavi bibliografije člankov za naslednje razdobje nameravajo uvesti nove delovne metode, ki naj bi pritegnile k sodelovanju vse glavne romunske knjižnice. V načrtu so tudi prvi poskusi indeksiranja podatkov te bibliografije, ki naj bi omogočili računalniško obdelavo.

Kar zadeva opisne kataloge posebnih zbirk rokopisov in zgodovinskih dokumentov, je položaj tak:

Od kataloga romunskih rokopisov — *Catalogul manuscriselor românești* — so izšli *zvezki I do IV* (zv. I, rokopisi št. 1—300, uredil Ioan Bianu, izšel leta 1907; zv. II, rokopisi št. 301—728, uredila Ioan Bianu in

Remus Caracas, izšel leta 1913; III, rokopisi št. 729—1061, uredila Ioan Bianu in G. Nicolaiasa, izšel leta 1931; zv. IV, rokopisi št. 1062—1380, uredili G. Strempeľ, Florica Moisil in Lileta Stoianovici). Zvezek V je zdaj v delu.

Od kataloga grških rokopisov — *Catalogul manuscriselor grecesti* — sta izšla zv. I, urednik Constantin Litzica, izšel leta 1909, in zv. II., urednik Nestor Camariano, izšel leta 1940. Delo na katalogu se nadaljuje.

Od kataloga orientalskih rokopisov — *Catalogul manuscriselor orientale* — je izšel prvi zvezek, ki ga je uredil M. Guboglu.

Od kataloga slovanskih rokopisov — *Catalogul manuscriselor slave* — je izšel prvi zvezek, ki ga je uredil prof. P. P. Panaitescu. Zvezek II prav zdaj pripravljajo za tisk.

Poleg že prej omenjenih bibliografij ima knjižnica Romunske akademije v svojem programu tudi izdelavo specialnih bibliografij raznih znanstvenih strok. Prav zdaj je v tisku *Bibliografia matematicii românești* (Romunska matematična bibliografija) v treh zvezkih. V to kategorijo sodi tudi bibliografija romunskega slovstva — *Bibliografia literaturii române* — od katere je izšel doslej zvezek za razdobje 1948—1960. Največjemu romunskemu pesniku posvečena *Bibliografia »Mihai Eminescu«*, ki bo obsegala tri knjige, je tik pred natisom. Bibliografija romunskega slovstva navaja vsa literarna dela, ki so nastala v Romuniji, njihove odmeve v domačem in tujem tisku, pa tudi romunsko slovstvo, ki je izšlo v tujini. Posebej velja omeniti zelo obsežno poljedelsko bibliografijo v 6 zvezkih — *Bibliografia agricolă românească* — ki je že v celoti izšla. Iz dolge vrste raznih strokovnih bibliografij jih naštejmo še nekaj: Boj za mir; Marx in Engels v romunščini od 1871 do 1944; Gogolj v romunski literaturi od 1860 do 1960; Bibliografija del N. Bălcesca; Kazalo znanstvenih razprav, objavljenih v periodičnih publikacijah in zbornikih Akademije od 1948 do 1954, itd.

Akademija izdaja tudi serijo *biobibliografij*, v katerih so zbrani podatki o življenju in delu romunskih znanstvenikov; omenili bi zlasti naslednje: Aurel Vlaicu, Gh. Țițeica, David Emmanuel, Traian Lalescu, Emil G. Racovitză, Anghel Saligny, Dimitrie Brandza, Em. Bacaloglu, Dimitrie Voinov, Vasile Pârvan, Petru Poni, Em. Teodorescu, Grigore Antipa, Stefan C. Hepites.

Pomembno področje dejavnosti akademijske biblioteke so tudi znanstvene informacije. Informacijska služba črpa podatke iz lastnih fondov in iz fondov drugih romunskih knjižnic, pa tudi iz posebnih pomagal za znanstvene informacije, ki so bila izdelana v akademijski knjižnici. Pri tem se opira zlasti na zelo bogato zbirko vsakovrstnih priločnikov, ki pa so seveda na voljo tudi posameznim raziskovalcem. Kot orodje dokumentacije uporablja čedalje bolj mikrofilmske posnetke, ki jih hrani v posebni zbirki. Izdaja tudi *dokumentacijske vodnike* za razna področja znanosti.

Bibliografski oddelek akademijske knjižnice ureja in izdaja tudi razne posebne priločnike v obliki repertorijev, centralnih katalogov itd.,

s katerimi informira raziskovalce in najširšo javnost o tuji znanstveni in tehniški literaturi, ki je na voljo v romunskih knjižnicah in dokumentacijskih centrih. Naštejmo jih nekaj: *Repertoriul general al periodicelelor științifice și tehnice străine aflate în principalele bibliotecile din Republica Socialistă Româniă (1665—1957)* (Splošni repertorij tuje znanstvene in tehniške periodike v glavnih knjižnicah SR Romunije); doslej sta izšla zv. III (Medicina) in zv. V (Kemija), drugi so že pripravljene za tisk; *Catalogul colectiv al cărților științifice și tehnice străine aflate în rețeaua bibliotecilor academice* (Centralni katalog tujih znanstvenih in tehniških knjig v omrežju akademjskih knjižnic) v obliki kartoteke; *Cărți noi intrate în bibliotecile din Româniă* (Nove knjige v romunskih knjižnicah), seznam vseh tujih novosti, ki izhaja v štirih serijah: Matematika, mehanika in astronomija, Fizika, Jezikoslovje, Literatura. V splošnem sodeluje akademjska knjižnica pri vseh oblikah znanstveno-informativne dejavnosti republiškega pomena.

Po reorganizaciji Akademije leta 1948 je akademjska knjižnica poleg svoje stare funkcije nacionalne in enciklopedične znanstvene biblioteke dobila še funkcijo znanstvenega inštituta za bibliotekarstvo in s tem nalogo, da se loti preučevanja raznih vprašanj s področja bibliologije in informatike. Delovni načrt predvideva nadaljevanje vseh velikih bibliografskih del, ki so bila začeta pred skoraj tričetrt stoletja, poleg tega pa tudi zbiranje gradiva in izdajo znanstvenih del o zgodovini romunskih knjižnic in tiskarn ter preučevanje raznih aspektov modernega bibliotekarstva in informatike. Leta 1955 je akademjska knjižnica organizirala *Prvo znanstveno posvetovanje o bibliotekarstvu in dokumentaciji v Romuniji*, na katerem je predložila načrt za organizacijo romunskih centralnih katalogov. Leta 1964 so strokovnjaki akademjske knjižnice pomagali pri organiziranju Centra za znanstveno dokumentacijo pri Romunski akademiji. Leta 1967 je knjižnica organizirala *Slavnostno znanstveno zasedanje ob stoletnici knjižnice Romunske akademije (1867 — 1967)*, ki se ga je udeležilo veliko število romunskih in tujih bibliotekarjev. Ob tej priložnosti so izšli štirje zvezki razprav o raznih aspektih stoletnega dela te knjižnice.

Knjižnica Romunske akademije izdaja svojo revijo »*Studii și cercetări științifice de bibliologie*«, ki je leta 1964 spremenila naslov v »*Studii și cercetări de documentare și bibliologie*«, leta 1969 pa se je razdelila v dve seriji, »*Studii și cercetări de bibliologie*« in »*Studii și cercetări de documentare*« (Študije in raziskave o bibliologiji, Študije in raziskave o dokumentaciji).

Letos je Biblioteka Romunske akademije organizirala za svoje strokovne kadre posebne tečaje pod naslovom »Uvod v informatiko« ter se lotila preučevanja metod za avtomatizacijo znanstvenih knjižnic. V delu je »Načrt za avtomatizacijo Biblioteke Romunske akademije«, v teku pa so tudi poskusi za računalniško obdelavo prvih bibliografij. Kot ena izmed 10 največjih evropskih knjižnic si Biblioteka Romunske akademije prizadeva, da bi svoje zgodovinske tradicije spravila v sklad z zahtevami sedanjega časa, to se pravi, da bi bila z enakim uspehom »stara« nacionalna in moderna znanstvena knjižnica.

BIANU Ioan: Academia Romana si biblioteca ei. (*Boabe de griu*. Revista de cultura. Bucuresti, 1 (1930), p. 1-11.)

La Bibliothèque de l'Académie de la République Socialiste de Roumanie. Bucarest, Éditions de l'Académie de la République Socialiste de Roumanie, 1968, 144 p. + illustr.

Biblioteca Academiei Republicii Socialiste Romania. 1867—1967. Cartea Centenarului. La Bibliothèque de l'Académie de la République Socialiste de Roumanie. 1867—1967. Livre du Centenaire. Bucuresti, Editura Academiei R. S. Romania, 1868. 328 p. + illustr.

(Biblioteca Academiei Republicii Socialiste Romania [1867—1967]). Volum festiv publicat cu ocazia Centenarului Bibliotecii. (Studii si cercetari de documentare si bibliologie. Bucuresti, 9 [1967], nr. 2/3).

Lucrarile Sesiunii stiintifice dedicate »Centenarului Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste Romania (1867—1967). (Studii si cercetari de bibliologie. Bucuresti, 11 [1969]).

BAICULESCU George: Etapele de dezvoltare a Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste Romania. (*Revista bibliotecilor*. Bucuresti, 20 [1967], nr. 9, p. 515-525.)

MOLDOVEANU Valeriu: Biblioteca Academiei si reseaua ei de biblioteci. *Ibidem*, nr. 12, p. 717-720.

MOLDOVEANU Valeriu: Premize ale automatizarii Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste Romania.

KNJIŽNE RAZSTAVE ŠTUDIJSKIH KNJIŽNIC V LETU 1971

Goriška knjižnica »France Bevk«, Nova Gorica

Razstava Bevkovih del. Razstava je bila odprta 27. februarja in je bila namenjena Klubu goriških študentov. Razstavljenih je bilo 146 eksponatov, od tega 12 Bevkovih rokopisov in različnih redakcij, 84 del v prvi izdaji, 33 kosov izbranih del in 17 prevodov v tuje jezike. Razstavo je obiskalo 35 oseb. Pripravil in uredil jo je Marijan Breclj.

Razstava del Cirila Kosmača. Odprta je bila od 7. do 17. oktobra in je obsegala 170 eksponatov. Predstavljeno je bilo Kosmačevo izbrano delo, ponatisi in prevodi njegovih del v knjižni in revialni obliki, pa tudi drugo gradivo o njem (bibliografije, literarno zgodovinski priročniki). Slikovno gradivo je prikazovalo prizore iz filmov Na svoji zemlji in Balada o trobenti in oblaku. Razstavo si je ogledalo okoli 1000 oseb, med temi okoli 150 bibliotekarjev, udeležencev občnega zbora DBS v Novi Gorici. Gradivo za razstavo je zbral in uredil Marijan Breclj.

Ljudska in študijska knjižnica, Ptuj

Razstava starejšega revialnega tiska. Odprta je bila v mesecu marcu na hodniku pred študijskim oddelkom knjižnice. Obsegala je okrog 100 primerkov revialnega tiska, ki je izhajal do 1. svetovne vojne. Pripravil jo je Jakob Emeršič.